

Закон о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже

Закон је објављен у "Службеном листу ФНРЈ", бр. 56/46, 74/46 и 105/46.

Члан 1.

Као дело недопуштене трговине сматра се свака привредна делатност противна постојећим прописима којима се регулише трговина, ако не претставља дело недопуштене шпекулације из чл. 3. овог закона или прекршај (иступ) кажњив по посебним прописима, и ако за то дело другим прописима није предвиђена тежа казна.

Као недопуштена трговина сматра се нарочито:

1) свако прекорачење цена у продаји преко цена прописаних од надлежног органа;

2) тражење веће цене за робу него што је она која произвођачу, посреднику, односно продавцу осигурава добит која се с обзиром на место, време и све остале околности сматра примереном;

3) продаја робе по цени која не одговара предвиђеном или означеном квалитету или количини;

4) производња, или куповање и продавање робе које се врши противно важећим прописима;

5) изношење или превоз робе преко допуштених количина без дозволе надлежног органа, ако је за ово по посебним прописима потребна нарочита дозвола;

6) куповање од произвођача или других лица у сврху препродаје на трговима или на путу до тргова роба важне за масовно снабдевање а намењене директној продаји потрошачима;

7) прикривање и непредавање вишкова хране и других предмета за које је прописана обавезна предаја држави, уколико дело не садржи недопуштену шпекулацију кажњиву по чл. 4. овог закона;

8) пропуштање да се у радњама, на трговима или другим местима где се врши јавна продаја на видном месту појединачно или у општем ценовнику означе цене појединим предметима који се излажу продаји, кад је такво излагање цена, односно ценовника прописано;

9) трговање златом, платином, драгоценостима, девизама и валутама ако се врши противно важећим прописима; и

10) свака друга привредна делатност, слична напред наведеним случајевима, која је обухваћена ст. 1. овог члана.

Дела недопуштене трговине казниће се и кад су извршена из нехата.

Члан 2.

Недопуштена трговина казниће се принудним радом без лишења слободе највише до једне године или новчаном казном највише до 20.000.- динара.

Недопуштена трговина из тач. 9. чл. 1. овог закона казниће се казном лишења слободе највише до три године.

За дела недопуштене трговине може се као споредна казна изрећи времена забрана бављења одређеном делатношћу и занатом највише до шест месеци, а за дело из тач. 9. претходног члана може се као споредна казна изрећи и делимична конфискација имовине према Закону о врстама казни.

За нехат казниће се блаже.

Предмет недопуштене трговине конфисковаће се у корист државе.

Члан 3.

Као дело недопуштене шпекулације сматра се свака привредна делатност која има за циљ да се нагомилавањем или препродајом животних намирница или предмета масовне потрошње постигне несразмерна имовинска корист.

Као недопуштена шпекулација сматра се нарочито:

1) свако нагомилавање, прикривање, својеволјно обустављање или ограничавање продаје или уздржавање од продаје произведене или купљене робе или пропуштање обавезне пријаве залиха произведене или купљене робе, а у циљу да се она повуче из промета, како би се каснијом продајом или препродајом постигла несразмерна имовинска корист;

2) вишеструко препродавање увођењем непотребних посредовања у промету животних намирница и предмета масовне потрошње (верижна трговина);

3) одвраћање произвођача или других лица од производње или од продаје животних намирница и предмета масовне потрошње ради подизања цена у циљу постизања несразмерне имовинске користи;

4) договор између произвођача, посредника и продавца у сврху подизања цена или спречавања опадања високих цена животних намирница и предмета масовне потрошње; и

5) свака друга привредна делатност слична напред наведеним случајевима која је обухваћена ст. 1. овог члана.

Као недопуштена шпекулација сматра се и трговање златом, платином, драгоценостима, девизама и валутама ако се врши противно важећим прописима у циљу постизања несразмерне имовинске користи.

Члан 4.

За дела недопуштене шпекулације казниће се лишењем слободе најмање шест месеци, а ако дело изазове теже друштвене последице, лишењем слободе с принудним радом најмање годину дана са делимичном или потпуном конфискацијом имовине, према Закону о врстама казни.

За дела недопуштене шпекулације могу се као споредне казне изрећи губитак политичких права и забрана бављења одређеном делатношћу и занатом, према Закону о врстама казни.

Дело недопуштене шпекулације са тежим друштвеним последицама, извршено за време рата или ратне опасности, може се, казнити и смртном казном.

Предмет недопуштене шпекулације конфисковаће се у корист државе.

Члан 5.

Као привредна саботажа у смислу овог закона сматра се свака радња односно пропуштање радње у циљу да се омета, онемогућава или доводи у опасност правилно и брзо пословање државних, задружних или приватних привредних и саобраћајних предузећа (радња) или пољопривредних газдинстава, као и свака радња која има за циљ оштећење интереса народне привреде или угрожавање државне привредне политике.

Као привредна саботажа сматра се нарочито:

1) оштећивање, уништавање или уклањање уређаја, средстава за производњу, сировина, полупрерађевина и готових производа;

2) измена или стављање ван употребе саставних делова уређаја, средстава за производњу и саобраћај;

3) оштећивање или уништавање усева, жетве или културе уопште на пољопривредним газдинствима;

4) оштећивање, уништавање или уклањање живог или мртвог инвентара, жетвених приноса и господарских објеката на пољопривредним газдинствима;

5) отуђивање или прикривање сировина и других средстава за производњу у циљу обуставе и ограничења производње привредних и саобраћајних предузећа (радња) или пољопривредних газдинстава, или неоправдано пропуштање набављања сировина и других средстава за производњу;

6) затварање привредних и саобраћајних предузећа (радња), обустављање и ограничавање рада у њима без оправданих разлога;

7) договор између произвођача или произвођача и посредника који има за циљ неоправдано смањење производње или обуставу рада у привредним и саобраћајним предузећима (радњама) или на пољопривредним газдинствима;

8) свесно извршавање пољопривредних радова у противности са прописаним планом или у противности са наредбама надлежних власти или неизвршавање таквих радова без оправданих разлога;

9) примена нерационалних метода у производњи или расподели средстава у циљу онемогућавања или отежавања правилног пословања;

10) састављање и подношење нетачних калкулација;

11) пропуштање чувања и одржавања средстава за производњу, сировина, пољопривредног и другог инвентара, полупрерађевина и готових производа;

12) повреда обавезе чувања пословне тајне која је утврђена постојећим прописима;

13) неиспуњавање дужности у руководству или контроли привредних и саобраћајних предузећа (радња) или пољопривредних газдинстава у циљу оштећивања интереса производње или поткопавања ауторитета државне власти;

14) кочење рада уопште у привредним и саобраћајним предузећима (радњама) или на пољопривредним газдинствима; и

15) други, предњим тачкама слични случајеви.

Дела из тач. 1, 3, 4, 5, 6, 11. и 12. казниће се и кад су учињена из нехата.

Члан 6.

За дела привредне саботаже казниће се лишењем слободе најмање шест месеци, а у тежим случајевима лишењем слободе с принудним радом најмање годину дана са делимичном или потпуном конфискацијом имовине и забраном бављења одређеном делатношћу и занатом. Поред ових казни, може се као споредна казна изрећи и губитак политичких права. Наведене споредне казне изричу се према Закону о врстама казни.

У случају кад је извршилац дела поступио с нарочитом безобзирношћу против интереса народа и државе или им у злој намери нанео нарочито велику штету, казниће се лишењем слободе с принудним радом најмање 15 година или смртном казном, а у случају рата или ратне опасности смртном казном.

У случају нехата учинилац ће се казнити лишењем слободе до шест месеци, принудним радом без лишења слободе или новчаном казном, или ће се, ако је штета нарочито мала, осудити да накнади штету.

Члан 7.

При одмеравању висине казне за дела недопуштене трговине, недопуштене спекулације и привредне саботаже узимаће се нарочито у обзир зла воља и друштвена опасност извршиоца, као и величина штете која је делом настала или би могла настати за народне или државне интересе. Као отежавајућа околност узеће се и дело у поврату.

Члан 8.

Новчана казна и конфискована роба иду у корист исхране становништва оне народне републике на чијем је подручју пресуда изречена.

Ако је предмет кривичног дела по овом закону монополисана роба, изречена новчана казна и конфискована монополисана роба иду у корист фонда за сузбијање монополских кривица.

Члан 9.

Конфискована роба ставиће се на расположење најближем месном народном одбору, с тим да исту прода и износ стави на расположење оном министарству народне републике које води послове снабдевања, ако су у питању лако кварљиви производи, жива стока или живина. Конфискована монополисана роба предаје се непосредно најближој монополској установи без икакве накнаде.

Сву другу робу узмеће народни одбор на чување и известити о томе напред наведено министарство које ће с том робом даље поступати према упутствима Министарства трговине и снабдевања ФНРЈ.

Надлежни суд може у току поступка предузимати мере да би се спречило да извршилац дела изигра казну конфискације имовине или конфисковање робе.

Члан 10.

Дела недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже из овог закона, као и извршење казне изречене по овим делима не застаревају.

Члан 11.

Власник предузећа (радње) који је физичко лице одговара за дело из овог закона, уколико се не докаже да је оно учињено без његовог знања, односно накнадног одобрења или без његовог нехата.

Код правних лица одговарају поред извршиоца дела и они органи или пуномоћници који управљају дотичним предузећем или имањем ако се не докаже да је дело учињено без њиховог знања, односно накнадног одобрења или без њиховог нехата.

Ако је дело учињено по налогу или на потстрек одговорне управе правног лица, може се изрећи и казна конфискације једног дела или читаве имовине правног лица.

Члан 12.

У случају осуде власника предузећа или већег пољопривредног газдинства по овом закону, може надлежни орган државне управе по указаној потреби поставити при предузећу, односно газдинству, на његов трошак делегата са задатком да се стара о правилности његовог рада. Накнаду за рад делегата одређује орган који га је поставио. Делегат не сме осим те накнаде примати ништа од предузећа односно газдинства.

Члан 13.

За суђење кривичних дела из овог закона надлежни су у првом степену срески судови.

Ако се у току поступка покаже да би дело кажњиво по овом закону могло повући смртну казну, срески суд обуставиће поступак и предмет доставити надлежном окружном суду као првостепеном.

Поступак се покреће на пријаву ма ког лица или по службеној дужности. Сви државни органи који сазнају за постојање дела дужни су поднети пријаву надлежном среском суду.

Судови ће по делима из овог закона поступати хитно.

Члан 14.

Против пресуде донесене у првом степену има места жалби у року од осам дана надлежном вишем суду.

Суд може одлучити да се пресуда по правоснажности објави у изводу у дневној штампи на трошак осуђеног.

Правоснажне пресуде по делима из овог закона судови ће доставити министарству правосуђа народне републике.

Члан 15.

У случајевима када је у питању дело за које би се могла изрећи смртна казна обавезно ће се наредити истражни притвор окривљенога, а у осталим случајевима притвор ће се наредити ако постоји опасност бекства или ометања истраге утицањем на сведоке или опасност понављања дела или ако је дело у поврату.

Члан 16.

Ради сузбијања недопуштене трговине и недопуштене шпекулације месни народни одбори могу образовати потребан број комисија које ће се старати да се открију случајеви недопуштене трговине и недопуштене шпекулације и да се кривци по закону прогоне. Ове комисије имају три члана из редова потрошача и чланова или службеника одбора.

Комисије су овлашћене да и саме изврше узапћење животних намирница и предмета масовне потрошње по кривицама из овог закона ако не премашују вредност од 2.000 динара. У томе случају могу изрицати и новчану казну до 1.000 динара и конфискацију предмета кривичног дела. Комисије могу с обзиром на злонамерност извршиоца и последице дела уступити предмет надлежном среском суду.

Против решења комисије може се поднети жалба надлежном среском суду у року од три дана. Жалба се предаје народном одбору чија је комисија донела решење. Суд може решење комисије поништити или изменити у сваком правцу па и на штету жалиоца. Одлука среског суда је коначна.

Члан 17.

Овај закон ступа на снагу осмог дана по објављивању у "Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије."